

MARIA LAIHO

NEULEKIRJA
VASEN-
KÄTISILLE

SISÄLLYS

ESIPUHE • 6		OHJEET • 22-175	
TARVIKKEISTA • 8-11		TISKIRÄTTI	22
PUIKOT	8	TISKIRÄTTI HELMINEULETTA	24
NEULETIHEYS JA MUUT VYÖTEMERKINNÄT	9	HELMINEULE	25
LANGOISTA, MATERIAALIOPAS	10	TISKIRÄTTI PIDENNETTYÄ HELMINEULETTA	26
		VÄRIN VAIHTAMINEN	27
ALKEET • 12-19		VAALEA KAULALIINA	30
Alkusilmukka	13	SINIHARMAA KAULALIINA	31
Silmukoiden luominen	14	KAULALIINA HELMINEULETTA	32
OIKEA JA NURJA KERROS/SILMUKKA	15	Silmukoiden jäljittely	35
Oikea silmukka	16	RAIDALLINEN MISSONITYYLINEN KAULALIINA	38
Nurja silmukka	17	VÄREISTÄ	44
Silmukoiden päättely	18	ORANSSI TUUBIHUIVI	46
SULJETTU NEULE, TASONEULE	19	PAKSU TUUBIHUIVI ALPAKKA	49
NEULEOHJEEN SEURAAMINEN	19	Lisäykset ja kavennukset	52
SANASTOA, LYHENNYKSET	19	TUUBIHUIVI SIIRTYVÄÄ JOUSTINNEULETTA	60
		JOUSTINNEULE	61

VAUVAN PEITTO	64	OKRANKELTAINEN PIPO	130
Lyhennetyt kerrokset	68	RAIDALLINEN KOLMIOHUIVI	134
Sauman ompelu	69	NEULEEN HUOLTO-OHJEET	138
KAULURI LYHENNETYIN KERROKSIN	70	HARTIAHUIVI SIKSAK-NEULETT	140
BANDANAKAULURI	76	Silmukan nostaminen lanka työn edessä	148
Silmukoiden luominen kesken neuleen	79	COCOON-NEULETAKKI	150
JOOGASUKAT	80	Saumojen yhdistäminen piilosilmukoilla	155
VILLASUKAT PERUSOHJE	84	KIRJONEULE	156
RAIDALLISET VILLASUKAT	88	TIMANTTIKEPUSERO	158
INTARSIA	93	ROSE GARDEN -KAARROKEPUSERO	166
PITKÄT MUSTAT SAUMASUKAT	94		
KURTTUSUKAT	100		
LAPASET PERUSOHJE	106		
YSTÄVÄN SYDÄNLAPASET	110		
KANELIN VÄRISET KÄMMEKKÄÄT	114		
BABY BLUE -PIPO	122		
MUHKEA SAMU-JACQUES-PIPO	126		
Valepatentti	128		

ESIPUHE

Vasenta kättä on ennen pidetty huonompana, ”likaisena” kätenä. Tämä arvostuksen puute on yltänyt myös kielenkäyttöömme. Kaikkihan tietävät mitä tarkoittaa jonkin tekeminen vasurilla. Ja vasurilla tehdyiltä minun sääliävät käsityöni kieltämättä aluksi näyttivät!

Olen vasenkätinen, ja kuten monen kohtalotoverini, minun oli vaikea saada koulussa omakätistä opetusta. Neulominen vaikutti minusta monimutkaiselta ja vaikealta. Tunsin, että en ole yhtä hyvä kuin muut, koska en osannut ja pystynyt tekemään kaunista ja siistiä jälkeä. Tai sukaksi tunnistettavaa tekelettä. Tämä on kuulemani mukaan vasenkätisille hyvin tuttua.

Sukulaiseni olivat (ja ovat!) hyvin taitavia käsityöihmisiä, ja minäkin koin pienestä pitäen vetoa kauniin värisiä lankakeriä kohtaan.

Onnekseni minulla oli vasenkätinen Aino-mummi, joka oli koulussa pakotettu kirjoittamaan oikealla kädellä. Pakottaminen ei ollut yltänyt käsitöihin, ja hän opetti minut sekä neulomaan että virkkaamaan.

Sen jälkeen en olekaan lopettanut. Olen oppinut soveltamaan ja muokkaamaan ohjeita, kääntämään ne peilikuvaksi ja lukemaan niitä omalla tavallani. Mutta ymmärrän hyvin, että monelle opetteluvaihe saattaa olla liian työläs.

Rakastan neulekirjoja ja -lehtiä, ja hyllystäni niitä löytyy joka lähtöön. Saan kirjoista ja lehdistä teknistä apua, ideoita ja inspiraatiota, käytän niitä ahkerasti ja hankin niitä mielelläni lisää. Pidän niistä esineinä! Netistä löytyy jonkin verran videoita ja ohjeita vasenkätisille, mutta yhtään varsinaista vasenkätisten neulekirjaa en ole nähnyt. Käsissäsi on ensimmäinen suomenkielinen neulekirja vasenkätisille. Se saattaa olla jopa ainoa erityisesti vasenkätisille suunnattu neulekirja koko maailmassa. Vasenkätisyydessä on edelleen omat haasteensa, vaikka erityispiirre onkin arkipäiväistynyt. Käsitöiden lisäksi olen törmännyt vaikeuksiin musiikin parissa.

Kuulin 14-vuotiaana Jimi Hendrixiä ensimmäistä kertaa radiossa, ja olin myyty. Tahdoin kitaristiksi. Otin pontevasti esiin isäni akustisen Landolan, ja aloin harjoitella sointumerkkejä koulun musiikkikirjasta. Ihmettelin,

miksi soitto kuulosti kauhealta, vaikka kaiken piti olla oikein. Kukaan ei kertonut minulle, että pidin kitaraa väärinpäin, vasurien tavalla, ja että kielet olisi pitänyt myös kääntää toisinpäin.

Tyttöä ei Pohjois-Karjalassa 1980-luvulla juurikaan kannustettu kitaristiksi, ja minun piti odottaa, kunnes asuin Helsingissä ja olin jo parikymppinen. Perustettiin bändi, ja sitten tuli kiire. Niin kiire, ettei kukaan ehtinyt kysyä kätisyydestä mitään saatikka vaihtaa kieliä toisinpäin. Niin minä sitten opettelin soittamaan oikeakätisesti. Kesti kolme vuotta ennen kuin pystyin liikuttamaan oikean käden rannetta nopeasti ja pysyin jämäkästi rytmissä. Sitä ennen minun oli pakko heiluttaa koko käsivartta. Kuulinkin joskus lakonisia kommentteja siitä, miten hassulta näyttää, kun tyttö soittaa kitaraa.

Nykyisin neulominen on minulle kuin meditaatiota. Asia, johon voin keskittyä täysin ilman, että ajattelen mitään muuta. Rauhoitun ja aika kuluu kuin huomaamatta. Nautin väreillä maalaamisesta, uusien yhdistelmien kokeilemisesta, langan tunnusta ja tuoksusta, neuleen etenemisen rytmistä. Usein iltaisin en malta odottaa, että olisi jo huomina ja että pääsisin jatkamaan neulettani. Aina en malta myöskään mennä ajoissa nukkumaan, koska vielä voisi tehdä yhden kerroksen... Aika monen lempi- ja turvavaate on villapaita. Ajatuksella neulotut villasukat ovat aina toivottu lahja. Niistä muistaa lämmöllä niiden tekijän, ne levittävät hyvää mieltä. Minulla ovat edelleen käytössä Aino-mummini neulomat pitsivillasukat.

Neulominen on oivallista aivojumbppaa nuorille ja vanhoille. Kaikki tuntevat jonkun vasurin, ja melkein kaikkien suvussa on vasenkätinen. Ominaisuus myös periytyy, kuten monet muutkin elämän kirjoja rikastuttavat monimuotoiset ominaisuudet. On sääli, että monen vasenkätisen neuleharrastus on tyssännyt kunnollisen ohjauksen ja kannustuksen puutteeseen. Tähän tarvittiin muutos, ja se muutos tulee nyt tässä.

Nautinnollisia neulehetkiä toivottaen,
Maria Laiho

TARVIKKEISTA

PUIKOT

Neulomiseen tarvitaan puikot. Virkkaamiseen tarvitaan koukku. Siitä lähdetään.

Monella muistuvat mieleen koulussa käytetyt kylmät, metalliset puikot, jotka kilahtuen luiskahtivat neuleesta lattialle jättäen silmukkaparat lillumaan oman onnensa nojaan. Silmukoiden poimiminen oli ikävää puuhaa (jonka yleensä töpeksin huolella). Mutta tässäkin asiassa ollaan menty eteenpäin eikä niitä ikäviä puikkoja tarvitse enää käyttää. Minä en ainakaan käytä, koskaan enkä ikinä!

Puikkojen materiaalina käytetään esimerkiksi bambua, koivua ja hiilikuitua. Bambusta ja eri puulajeista tehdyt puikot ovat kauniita, tuntuvat mukavalta käsissä ja silmukat pysyvät niillä hyvin. Jotkut neulojat pitävät hiilikuitupuikoista, koska ne ovat kevyitä ja kestäviä, bambupuikot saattavat joskus voimakasnäppisen neulojan käsissä napsahduttaa poikki. Joku on käyttänyt superpaksun langan neulomiseen jopa rumpukapuloita. Tässäkin asiassa mielikuvituksen käyttö on sallittua. Puikkoja myydään yleensä joko kahden kappaleen pakkauksena, 5 kappaaleen sukkapuikkopakkauksina tai pyöröpuikkoina, jossa on neulomiseen tarvittava puikko-osa sekä niiden välissä kulkeva vaijeri tai muovi.

Pyöröpuikkoja löytyy eri pituisina.

Välineillä on väliä, ja neuletarvikkeillakin voi hifistellä harrastuksen edetessä. Käsityöliikkeistä saa esimerkiksi pyöröpuikkoja joihin voi vaihtaa ruuvaamalla tarvitsemansa pituisen vaijeriosan, neliskulmaisia sukkapuikkoja, erilaisia välinelaukkuja ja -koteloita, silmukkamerkkejä, kauniita saksia, silmukoiden putoamista estäviä stoppareita, kerroslaskureita ynnä muuta. Joukosta löytyy oivia keksintöjä! Esimerkiksi neliskulmaisilla sukkapuikoilla saa aikaan ihmeen tasaista ja kaunista jälkeä.

Mutta pääset alkuun ja pitkälle jo muutamilla eri kokoisilla puikoilla. Lisäksi tarvitset tietenkin lankaa, sakset, kanavaneulan lankojen päättelyä varten sekä mittanauhan.

Varoituksen sana tähän kohtaan: kun pääset neulomisen makuun, sinulla ei voi koskaan olla tarpeeksi lankaa. Huomaat pian, että kaikki säilytystilasi ovat täynnä lankaa ja silti tarvitset aivan välttämättä lisää. Tosin asiasi voisivat olla huonomminkin ja orastavan addiktiosi aiheuttaja jokin paljon kalliimpi, epäterveellisempi, vaarallinen ja ankarasti kielletty asia. Ole siis ylpeä neuloosistasi!

NEULETIHEYS JA MUUT VYÖTEMERKINNÄT

Lankojen vyötteistä löydät arvokasta tietoa.

Saadaksesi parhaan mahdollisen lopputuloksen sinun kannattaa neuloa pieni mallitilkku ja tarkistaa siitä neuletiheytesi. Varsinkin suurempien neuletöiden kohdalla suosittelen ehdottomasti tekemään ensin mallitilkun, ettei neuleen mitoitus mene pieleen. Se nimittäin harmittaa.

Neuletiheys lankojen vyötteissä sekä ohjeiden alussa tarkoittaa juuri tätä.

Esimerkiksi merkintä 22–24 sts x 30–32 rows = 10 x 10 cm (4" x 4") tarkoittaa:

– kuinka monta silmukkaa (22–24 stitches)

– kuinka monta kerrosta (30–32 rows)

sinun täytyy neuloa saadaksesi 10 x 10 cm.

Suluissa oleva 4" x 4" tarkoittaa tuumia.

Needle/Hook tai piirretty puikkosymboli vyötteessä kertoo, minkä

kokoisia puikkoja tai kokoista koukkuja suositellaan langan kanssa

käyttämään. Suomessa käytetään puikoissa millimetrikokoja.

Jos käsialasi on tiukkaa, valitse paksummat puikot. Jos taas neulot löysää, valitse ohuempi puikkokoko.

Vyötteistä löydät myös langan materiaalikoostumuksen, pesumerkinnät, värinumeron sekä värjäyserän. Jos tahdot tehdä esimerkiksi yksivärisen villapuseron, suosittelen tarkistamaan, että kaikki ostamasi langat ovat samaa värjäyserää. Värjäyserien välillä saattaa olla huomattavia eroja.

TARVIKKEISTA

LANGOISTA, MATERIAALIOPAS

Tässä esittelen muutamia materiaalisuosikkejani. Olen pyrkinyt käyttämään pelkästään luonnonmateriaaleja erityisesti ekologisista syistä. Ja muutenkin, luonnomateriaalit ovat kauniimpia ja hengittävämpiä kuin synteettiset. Sukkalankojen kohdalla sallin itselleni vahvikkeena käytetyn polyamidin, mutta onneksi nykyisin sukkalangoissakin on täysin ekologia vaihtoehtoja, kuten esim. tencelillä (lyocel) vahvistetut langat. Saatavilla on myös esim. kierrätystä muovipulloista, kierrätetyistä farkuista ja ekologisesta puuvillasta valmistettuja sekoitelankoja.

PUUVILLA on maailman käytetyin tekstiilikuitu. Sitä saadaan puuvillakasvin siemenkodon siemenhöytyvistä. Se on pehmeää ja imee hyvin kosteutta joten se on mukava päällä. Puuvilla on luonnostaan mattapintaista mutta siitä saadaan merseroimalla myös kauniin kiiltävää. Puuvillaa käytetään paljon erilaisissa lankasekoituksissa. Siitä valmistetaan myös paljon erilaisia kuteita mattojen ja korien virkkaukseen, kudontaan ja makrameetoihin.

BAMBU on antibakteerinen kuitu joka imee kosteutta 3-4 kertaa enemmän kuin puuvilla. Se sopii erinomaisesti esim. keittiötekstiileihin. Bambu tuntuu iholla viileältä ja soveltuu näinollen hyvin kesäneuleisiin. Pehmeä bambu ei allergisoi eikä ärsytä ihoa ja sopii siksi myös herkkäihoisille, esim. vauvan- ja lastenvaatteisiin.

VILLA on eläinkuitu jota saadaan kehräämällä lampaanvillasta. Villaksi saatetaan nimittää myös alpakasta, vikunjasta, laamasta, kamelista, kashmirvuohesta, angoravuohesta tai angorakanista saatavia kuituja. Villa on tekstiilikuituna monipuolinen ja käyttökelpoinen ja lämmittää ihanasti. Villasta neulottu tuote on pehmeä ja joustava, se hylkii likaa ja raikastuu ja puhdistuu kun viet sen ulos tuulettumaan. Villaa käytetään myös huovutukseen. Villaa käytetään paljon erilaisissa sekoitelangoissa joissa yhdistetään yhtä tai useampaa luonnonkuitua tekokuituihin.

ALPAKKA on on laamansukuinen Etelä-Amerikkalainen kamelieläin, joka on kesytettiin n. 5000 vuotta sitten. Suurin osa maailman noin neljästä miljoonasta alpakasta elää edelleen Etelä-Amerikassa, Perussa. Alpakasta saatava lanka on lampaanvillaa pehmeämpää, lujempaa ja kevyempää. Siitä puuttuu lampaanvillalle ominainen karheus sekä lanoliini eli lampaanrasva ja sen vuoksi alpakavilla sopii monille villa-allergikoille. Alpakasta neulotut vaatteet ovat hyvin lämpimiä.

MERINOVILLA saadaan merinolampaista, joita kasvatetaan pääasiassa Australiassa, Uudessa-Seelannissa ja Etelä-Afrikassa. Merinovillan kuidut ovat pitkiä, kimmoisia ja huomattavasti ohuempia kuin perinteisen lampaanvillan. Poikkeuksellisen kuiturakenteen vuoksi merinolangasta voidaan valmistaa hyvin ohuita ja kevyen kuohkeita neuloksia.

Merinovilla sopii erinomaisesti vauvojen, lasten ja herkkäihoisten neuleisiin sillä se ei kutita.

PELLAVAA on viljelty ja käytetty tekstiileissä jo tuhansien vuosien ajan, ja se on likaa hylkivänä, hengittävänä ja lujana kuituna edelleen suosittua. Pellava on erittäin kestävä ja se vain paranee käytössä. Siitä tehdään paljon kesäisiä neuleita sillä se tuntuu kuumassa iholla viilentävältä ja lämmittää taas viileiden ilmojen tullen. Pellava on ekologinen valinta. Pohjavedet säästävät, sillä pellava ei vaadi lainkaan keinokastelua, vaan kasvaa sateen voimalla.

HAMPPU on jopa puuvillaa pehmeämpää ja hengittävämpää. Ensimmäiset kudotut kankaat olivat hamppua, ja ne ovat peräisin Keski-Aasiasta ajalta 7000–8000 eaa. Hamppukuitu muistuttaa monessa suhteessa pellavaa. Hamppuneuleet säilyttävät värinsä, eivätkä nukkaannu. Hamppulanka tuntuu aluksia kovalta, mutta pehmenee käytössä.

NOKKOSKUITU Kuitukasvina nokkonen sijoittuu pellavan ja puuvillan välimaastoon, ja sillä on kauniin himmeä kiilto. Juuri tämän himmeän kiillon ja hiukan tahmean tuntunsa vuoksi nokkosta onkin kutsuttu Pohjolan silkiksi. Nokkoskuitu on pehmeämpää ja joustavampaa kuin pellava. Lämpimyydeltään nokkosta verrataan villaan. Nokkosuotteet eivät kutita ihoa, vaikka ovatkin tunnultaan karheita. Kuten hamppua, nokkoskuituakin käytetään yleisesti erilaisissa lankasekoituksissa. Nokkonen on ekologinen valinta!

VISKOOSI tunnetaan useilla nimillä. Se muistuttaa ominaisuuksiltaan puuvillaa. Viskoosia kutsutaan myös rayoniksi, sillaksi, säteriksi ja tekosilkiksi. Viskoosi on muuntokuitu, joka valmistetaan valkaistusta sulfiittiselluloosasta. Selluloosan raaka-aineena käytetään tavallisesti koivua tai kuusta, mutta myös pyökkiä, eukalyptuspuuta, kaislaa tai bambua. Viskoosi ei ole siitä huolimatta ekologisin valinta sen tuotantoprosessissa käytettävien kemikaalien ym. vuoksi. Viskoosia käytetään paljon erilaisissa lankasekoituksissa.

HUOMIO!

Kannattaa kiinnittää huomiota siihen, onko käyttämäsi villalanka mulesing-vapaata. Mulesing on lampaille tehtävä kirurginen toimenpide. Se tehdään isolle osalle lampaita erityisesti Australiassa, ja menetelmä on eläimelle erittäin kivulias.

Eläinsuojelujärjestöt ovat raportoineet myös angorakanien epäeettisestä kohtelusta erityisesti kiinalaisilla kanitarhoilla. Suosittelen jättämään angorakanista saatavan langan kaupan hyllylle, jollei sen alkuperä ja eettisyys ole varmistettavissa.

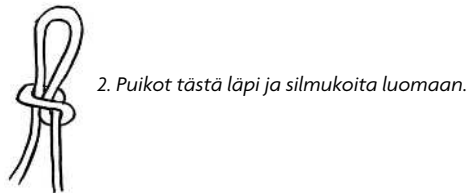
Kaikki kirjan ohjeet ovat suuntaa antavia, ja niiden muokkaaminen omiin tarpeisiisi on jopa toivottavaa. Väri- ja lankavalintani ovat omien mieltymysteni mukaisia suosituksia, ja kannustan muuttamaan niitä ja tekemään kokeiluja. Käytä rohkeasti mielikuvitustasi, muuta värejä ja kokeile eri materiaaleja. Lankakaupoista saat asian-tuntevia neuvoja. Tee rohkeasti omia muunnelmiäsi, ja luo jotain uutta ja yksilöllistä!

ALKEET

Alkusilmukka

Ota noin 3 kertaa neuleen halutun leveyden verran lankaa. Tarpeeksi, ettei se lopu kesken silmukoiden luomisen.

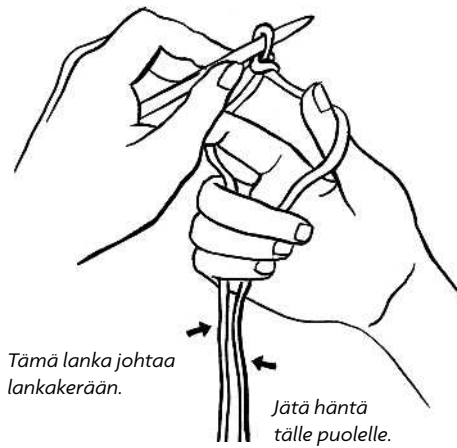

ALKEET

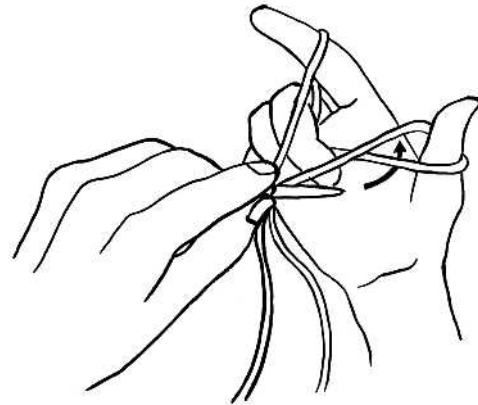
Silmukoiden luominen

Ihan ensimmäiseksi luodaan silmukat.

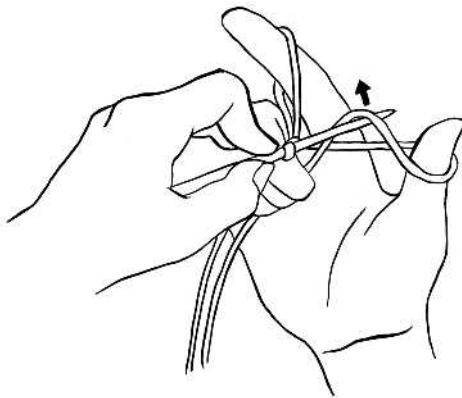
1.

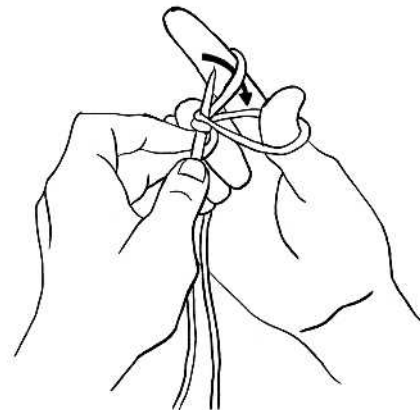
2. Koukkaa alempi lanka puikolle.

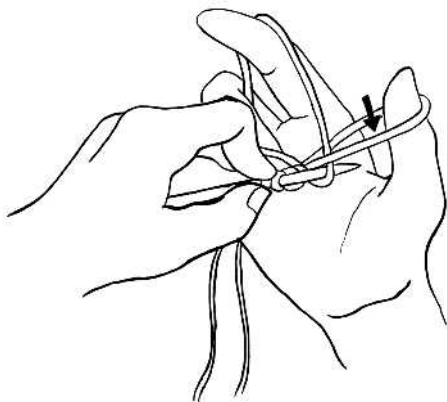
3. Nosta lanka puikolle.

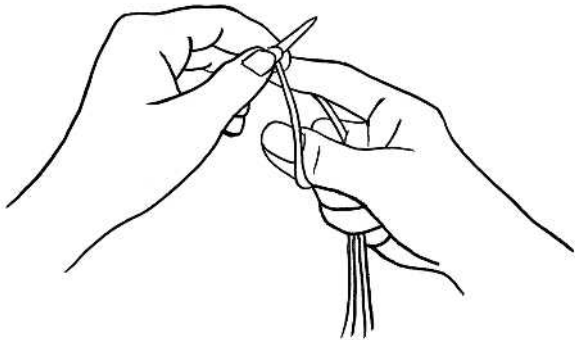
4. Koukkaa lanka jälleen puikolle.

5. Vedä lanka lenkin läpi.

6. Kiristä lanka.

OIKEA JA NURJA KERROS

Oikea kerros tarkoittaa vasenkätiselle sitä kerrosta, jossa aloituslanka on silmukoiden luomisen jälkeen vasemmalla. Oikeakätiselle aloituslanka on oikealla puolella. Yleensä oikea puoli tulee valmiissa neuleessa päällimmäiseksi puoleksi. Nurja puoli tarkoittaa sitä toista puolta.

Aina ei kuitenkaan ole näin. On myös neuleohjeita, joissa nurja puoli tulee loppujen lopuksi tarkoituksella päällyspuoleksi. Jotkut suunnittelijat ovat nimittäin huomanneet, että nurja puoli onkin joskus kauniimpi kuin oikea. Säännöt on tehty rikottavaksi, tässäkin asiassa.

OIKEA JA NURJA SILMUKKA

Älä mene sekaisin suomen kielen hienouksien kanssa! Oikea silmukka voidaan neuloa myös nurjalla puolella ja nurja silmukka ei ole väärä silmukka, ei huonompi kuin oikea silmukka!

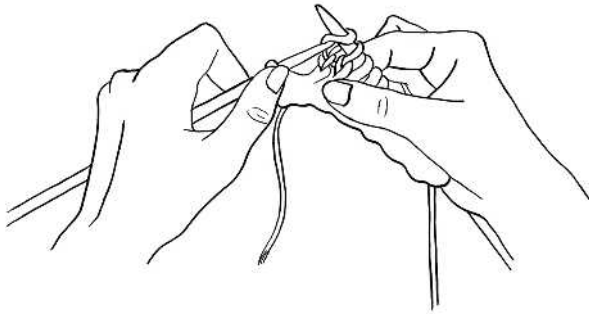
Oikea ja nurja silmukka ovat vain teknisiä nimityksiä silmukan neulomistavalle. Eli oikea silmukka neulotaan oikein, nurja neulotaan nurin. Ohjeessa voidaan sanoa esimerkiksi, että silmukka neulotaan oikealla puolella nurin ja nurjalla puolella oikein.

Pidä pää kylmänä ja hengittele, ymmärrät kyllä pikkuhiljaa!

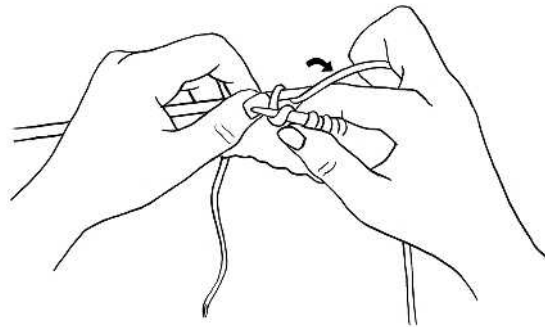
ALKEET

Oikea silmukka

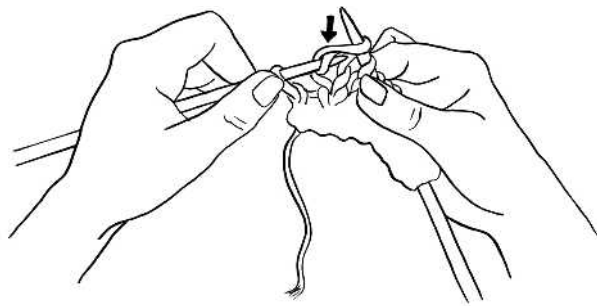
1.

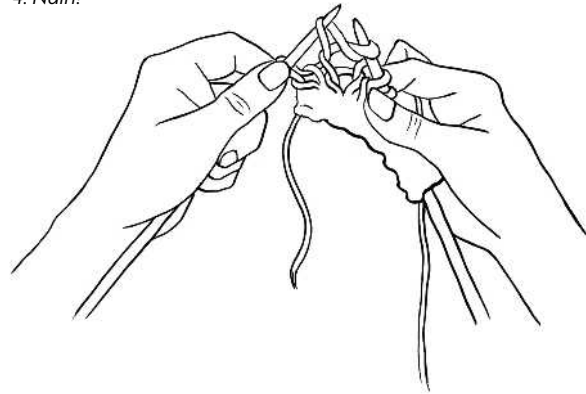
2. Koukkaa lanka puikolle.

3. Vedä lanka silmukan läpi.

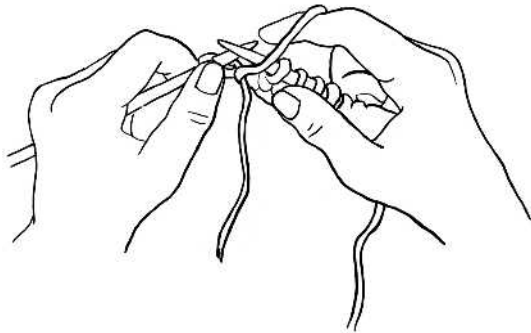

4. Näin!

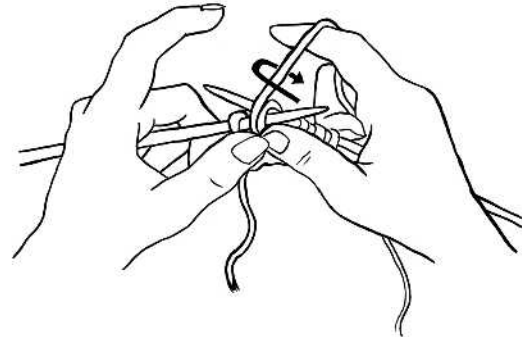

Nurja silmukka

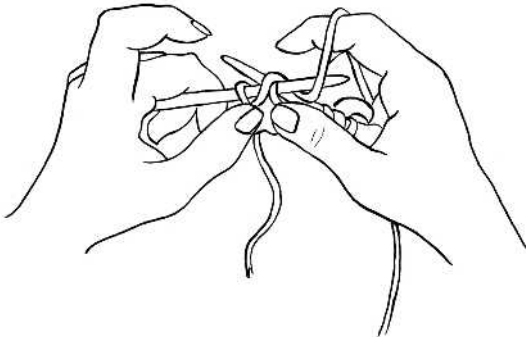
1. Tuo lanka työn eteen.

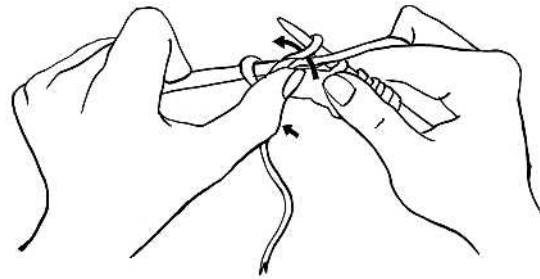
2. Vie puikko silmukan läpi. Lanka pysyy edessä. Koukkaa lanka puikolle.

3.

4. Peruuta lanka silmukan läpi. Tue lankaa peukalolla.

5. Näin!

